

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

תוכן עניינים

- א. אומן אומר שתיים קצצת לי והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת מי נשבע אמר להן בזו ישבע בעל הבית ויפסיד אומן קציצה ודאי מידכר דכירי אינשי ... או מביא ראייה ויטול או ישבע בעל הבית ויפסיד אומן.....1
- ב. הנותן טליתו לאומן אומן אומר קצצת לי שתיים והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת כל זמן שטלית ביד אומן על בעה"ב להביא ראייה נתנה לו בזמנו נשבע ונוטל עבר זמנו המע"ה בזמנו מיהא נשבע ונוטל אמאי ישבע בעה"ב ויפסיד אומן.....2
- ג. נגזל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לביתו למשכנו כו' ... דגזים ולא עבד הכא נמי דגזים ולא עבד ... בטוענו כלים הניטלין תחת כנפיו.....4
- ד. לקוחין הן בידי אינו נאמן ולא אמרן אלא בעל הבית שאינו עשוי למכור כליו ... דברים העשויין להשאיל ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן ... אפיק זוגא דסרבלא וספרא דאגדתא מיתמי בדברים העשויין להשאיל ולהשכיר.....5
- ה. אפילו שומר נשבע אפי' אשתו של שומר נשבעת ... שכירו ולקיטו ... תיקו.....7
- ו. טענו בכסא דכספא ... חזינא אי אינשי דאמיד הוא או אינשי דמהימן הוא דמפקדי אינשי גביה משתבע ושקיל ואי לא לא.....7
- ז. נחבל כיצד ... במקום שיכול לחבל בעצמו אבל במקום שאינו יכול לחבל בעצמו נוטל שלא בשבועה ... שעלתה לו נשיכה בגבו ובין אצילי ידיו ... דליכא אחר.....8
- ח. ושכנגדו חשוד [וכו'] ואפי' שבועת שוא.....9

דף מו.

א. אומן אומר שתיים קצצת לי והלה אומר לא קצצתי לך אלא אחת מי נשבע אמר להן בזו ישבע בעל הבית ויפסיד אומן קציצה ודאי מידכר דכירי אינשי ... או מביא ראייה ויטול או ישבע בעל הבית ויפסיד אומן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

כבר התבאר בב"מ דף קיב: וב"ב דף מה: ולעיל דף מה: שלמרות שהשכיר נשבע ונוטל, במה דברים אמורים¹ כשחלוקים על הפרעון, דמשום שבעל הבית טרוד בתשלומי פועליו אינו זוכר לאיזה מהם פרע ולאיזה מהם לא פרע, לכך עקרו השבועה ממנו ונתנוה לשכיר ונשבע השכיר ונוטל, אבל אם הם חלוקים על הקציצה, שהשכיר אומר שלשה קצצת לי ובעל בית אומר לא קצצתי אלא שתיים², המוציא מחבירו עליו הראיה, דקציצה מדכר דכירי אינשי ונזכר הבעל הבית כמה קצץ, וצריך השכיר להביא ראיה שקצץ שלשה.

ואם לא הביא ראיה אף על פי שכבר נתן לו השתים והרי הוא כופר בכל או שאומר לו הילך³, לא סגי שישבע הבעל הבית שבועת היסת אלא צריך לישבע בנקיטת חפץ, דאע"ג דקציצה מדכר דכירי אינשי, מכל מקום משום כדי חייו דשכיר שלא ילך בפחי נפש והוא אליו נשא נפשו, חשו חכמים שמא מתוך שהוא טרוד בתשלומי פועליו שכח נמי הקציצה⁴.

אבל אם שכרו שלא בעדים או שתבעו אחר זמנו, אין בעל הבית צריך לישבע אלא היסת שלא קצץ לו אלא מה שכבר נתן לו או שלא נשאר לו אצלו אלא מה שאומר לו הילך, במינו שלא שכרתיך כדין כל הטענות.

ב. הנותן טליתו לאומן אומן אומר קצצת לי שתים והלה אומר

לא קצצתי לך אלא אחת כל זמן שטלית ביד אומן על

בעה"ב להביא ראיה נתנה לו בזמנו נשבע ונוטל עבר זמנו

¹ שו"ע ונו"כ שם ד'

² פירוש, והשכיר מודה לו אלא שאמר שקצץ עמו בג' והשלישי עדיין חייב לו, אבל אם לא היה השכיר מודה לו שנתן לו השתים, כבר נתבאר דכשהן מחולקין בפרעון שהשכיר נאמן לישבע ליטול סמ"ע שם טו

³ אם בעל הבית מודה לו במקצת, צריך לישבע לו שבועה דאורייתא כשאר נתבע, ולא כתבו המחבר מפני שהוא פשוט, ולא כתב אלא החידוש שגם בכופר הכל צריך לישבע שבועה חמורה, וק"ל. סמ"ע שם טז

⁴ ותקנו להטיל עליו שבועה חמורה, מכל מקום לא רצו לגמרי לעוקרה ממנו כמו בפרעון, משום דברוב פעמים קציצה מדכר דכיר ואמרו שהבעל הבית ישבע כעין דאורייתא ויפטר, לפיכך כיון דשבועה זו גם כן משום תקנת שכיר החמירו בה, לא החמירו אלא כששכרו בעדים ולא ידעו כמה פסק לו ותבעו בזמנו, כמו שתקנו בשבועת הפרעון היכא דשכיר נשבע ונוטל,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

המע"ה בזמנו מיהא נשבע ונוטל אמאי ישבע בעה"ב

ויפסיד אומן

כבר התבאר במסכת ב"מ דף קיב: וב"ב דף מה: שהנותן טליתו לאומן⁵, והאומן אומר שנים קצצת לי, ובעל הטלית אומר לא קצצתי לך אלא אחד, והילך⁶, אם הטלית ביד האומן והוא בענין שיכול לטעון עליה לקוח הוא ביד⁷, נאמן לטעון עליה שקצץ עמו עד כדי דמיה במינו שלקוח הוא ביד. אולם צריך לישיבע בנקיטת חפץ⁸. וי"א⁹ שנשבע רק היסת.

ואם אין הטלית ביד האומן או שהוא בענין שאינו יכול לטעון לקוח הוא ביד, הו"ל האומן המוציא מחבירו עליו הראיה, ואם אין לו ראיה נשבע בעל הטלית בנקיטת חפץ, כמו שיתבאר גבי דין שכיר עם בעל הבית דאומן ושכיר שוין¹⁰. וי"א¹¹ שאינו נשבע אל היסת.

⁵ שו"ע ונו"כ פט ה

⁶ דאל"כ הו"ל למימר דאף דאין הטלית ביד האומן חייב שבועה דאורייתא, דמודה מקצת הוא. סמ"ע יט
⁷ שבשעת תביעה לא ראוי עדים טלית זה בידו, דיש לו מינו דהחזרתו לך, אבל אם ראו אותו בידו, אעפ"י שלא מסרוהו לידו בעדים, אין האומן נאמן לומר בתורת לקיחה מסרוהו לידו, דסתם אומן לתקנו לבעל הבית מקבל. סמ"ע כ

⁸ אף על גב דאילו היה משתבע לקוח הוא ביד לא היה נשבע אלא היסת, לא דמי דהתם כשטוען לקוח הוא ביד הוא נשבע ונפטר, והו"ל ככל טענות דכופר בכל שנשבע היסת, אבל הכא אינו חפץ להחזיק בגוף המשכון אלא שרוצה שיתנו לו מעותיו והוא יחזיר המשכון, דומה לטענות הנשבע ונוטל המבוארים במשנה דנשבעין ונוטלין, והו"ל כמו שבועת המשנה שצריכה נקיטת חפץ, ואף על גב דמהימנינן ליה מטעם מינו דלקוח כו', לא אמרינן מינו להקל בשבועה, לבוש שם וסמ"ע כא.

⁹ הש"ך ס"ק י השיג על דין זה ע"ש שהאריך ומסיק וכת' ז"ל דכל הנשבעין ונוטלין שנוטלים בשבועתן ומוציאין מבעה"ב אם הם מוחזקין ויש להם מגו נוטלים בלא שבועת נק"ח ואין נשבעים רק היסת עכ"ל.

¹⁰ אלא שבסתם שכיר אין בידו מה ממלאכתו שיתפוס להיות נאמן במינו דלקוח, לכך כתב דין זה שחילק בו בין יש לו בידו או לא, באומן. אבל המור [סעיף ט'] והרמב"ם פ"א משכירות [ה"ח] כתבו, דאם לא הביא אומן ראיה והבעל הבית כופר הכל, נשבע בעל הבית היסת ונפטר. ומשמע לכאורה דחילקו בין שכיר לאומן, דשכיר הוא שכיר יום ואין לו אלא שכירות יום, ויותר עני מאומן. ועיין דרישה שם הוכחתי לשון המגיד משנה [שם] דמוקי להרמב"ם דמיירי דוקא בתבעו לאחר זמנו, דאז גם בשכיר אינו נשבע אלא היסת. סמ"ע כג
¹¹ לדינא נלפע"ד עיקר דנשבע כאן הבעל הבית רק היסת כשאינו מודה מקצת. ש"ך שם יא

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ג. נגזל כיצד היו מעידין אותו שנכנס לביתו למשכנו כו' ... דגזים ולא עבד הכא נמי דגזים ולא עבד ... בטוענו כלים הניטלין תחת כנפיו

כבר התבאר לעיל דף מד. שהנגזל כיצד¹², – כגון שראו עדים שנכנס לבית חברו שלא ברשות למשכנו שזה חשוב כגזלן, כיון שנכנס שלא ברשות ואמר דלמשכנו נכנס דשוב לא יוכל למעון לקוח הוא בידי שהרי נכנס למשכנו¹³.

וכשנכנס ראו שלא היה לו כלום תחת כנפיו וכשיצא ראוהו שהיה לו כלים תחת כנפיו ואינם יודעים מה הם, ובעל הבית תובעו תן לי כך וכך שגזלתני, בין אם יאמר הגזלן כן נכנסתי למשכנך אבל לא נטלתי כלום והכלים שהוצאתי תחת כנפי שלי הם, ובין אם יאמר מעולם לא נכנסתי לביתך כדי ליטול ממך כלום, ובין אם יאמר לא נטלתי אלא כלי זה ובעל הבית אומר נטלת עוד אחרים, נשבע הבעל הבית בנקיטת חפץ ונוטל.

אבל אם¹⁴ לא ראוהו עדים כשיצא אף על פי שראוהו שנכנס שלא ברשות ואמר שנכנס כדי למשכנו, או אפילו ראוהו גם כשיצא ולא ראו כלום¹⁵ תחת כנפיו, ובעל הבית טוען ואומר כך וכך נטל ממני והוא כופר ואומר לא נטלתי כלום, הרי זה נשבע היסת שלא נטל כלום והולך, שאפשר שנכנס לגזול ולא גזל.

¹² שו"ע ונו"כ שם צ א. לנגזל תקנו גם כן חז"ל [שבועות מד ע"ב] שישבע ויטול, דקנס הוא שקנסו לגזול והוא שהוחזק גזלן בעדים. ש"ך שם א

¹³ לאפוקי אם הרשהו בעל הבית שילך לביתו ויטול כלים למשכן בעד חובו. גם מצינו שמותר למשכן ברשות חכמים אפילו בעל כרחו של בעל הבית, כגון שחייב לו בעד שכירות גופו או בהמתו וכליו. סמ"ע שם א

¹⁴ שו"ע ונו"כ שם ב

¹⁵ רצה לומר מהכלים, דאף דראהו נושא איזה דבר אולי הוא עפר או צרורות, והסמ"ע (סק"ט) הגיה כלים, ואין צריך דפירושו כך. סמ"ע שם יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

יש אומרים¹⁶ שאפילו מכחיש את העדים שראוהו שנכנס ואמר מעולם לא נכנסתי, נאמן גם כן בשבועת היסת במינו דאי בעי אמר אין נכנסתי ולא נטלתי, אף על גב שהעדים אומרים שראוהו נכנס אין זה הכחשה לעדים, דאפשר¹⁷ שנכנס ולא אדעתיה דמילתא דלא רמיא עליה דאיניש הוא והו"ל כמינו שלא במקום עדים, ויש אומרים¹⁸ שאינו נאמן, כיון דמכחיש את העדים הו"ל כמינו במקום עדים ובעל הבית נשבע ונוטל.

דף מו:

**ד. לקוחין הן בידי אינו נאמן ולא אמרן אלא בעל הבית
שאינו עשוי למכור כליו ... דברים העשויין להשאיל
ולהשכיר ואמר לקוחין הן בידי אינו נאמן ... אפיק זוגא
דסרבלא וספרא דאגדתא מיתמי בדברים העשויין להשאיל
ולהשכיר**

כבר התבאר במסכת ב"מ דף קטז: וב"ב דף נב: שאמרו חז"ל חזקה¹⁹ כל דבר המטלטל שהוא ביד האדם, בחזקת שהוא שלו, ואפילו אם יבא אחד ויערער ויביא עדים שהוא שלו אלא שהפקידו אצלו או השאילו לו, נאמן

¹⁶ המחבר שם, וכ"פ רבינו ירוחם נתיב ל"א ח"ד והסמ"ג עשין ע"ג דף ק"ן ע"ג, וכן נראה עיקר דמילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה, כלומר כל מה שאין האדם מחויב למעון אף על פי שהוכחש בכך לאו הכחשה היא כיון שלא הוכחש שחייב ממון, דומיא דמנה הלוייתך בצד עמוד פלוני והשיבו לא עברתי בצד עמוד פלוני לעולם, לעיל סימן ע"ט סעיף י"א, וכ"כ הב"ח [סעיף ו']. ותמהני דאמאי צריכים למנו כיון דאמר' דאינו הוחזק כפרן דמלת' דלא רמי' ממילא כיון דבכלל לא נכנסתי ג"כ דלא נטלתי ממילא על לא נטלתי בעצמותי נאמן כמו במודה דנכנס ולא גרע במאי דשיקר שלא נכנס דמה בכך שזה שקר ואנו דנין אותו לנכנס מ"מ בזה נאמן דלא נטל ומוזה גם מ"ש להטור הוי מנו במקום עדים וכ"כ בהגה הוא תמוה דפשיטא דלכ"ע אינו נאמן לומר לא נכנס אלא דפליגא אם נאמן דלא נטל וצע"ג. חי' רע"א שם.

¹⁷ לבוש וסמ"ע שם י

¹⁸ רמ"א שם בדעת הטור

¹⁹ מבואר בשו"ע סימן קלה סעיף א וכן בסימן עב סעיף כא דבבהמה וחיה לא אמרינן חזקה שהוא שלו, דכיון שהיא מהלכת יש לחוש שמעצמה נכנסה לרשותו של זה ובש"ך סימן עב ס"ק קה משמע שבהמה וחיה דינם בדברים העשויים להשאיל ולהשכיר, ואם יש לו מינו נאמן במענת לקוח הוא ביד, ובתומים שם חולק,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

המוחזק לומר מכרתו ל²⁰ או נתתו לי במתנה, ומ"מ צריך הנתבע לישבע היסת.²¹

והיינו דוקא בדברים שאינם עשויים להשאיל או להשכיר, אבל בדברים העשויים להשאיל ולהשכיר, אף על פי שאין לו עדים איך בא לידי המחזיק, אבל יש לו עדים שהיה שלו וגם ראו עתה החפץ בידו, והמערער טוען שהשאילו או השכירו לו²², אינו נאמן לומר לקוח הוא בידי ולא ממושכן הוא בידי²³, ואפילו מת המחזיק מוציאין מיד היורש²⁴, ונחלקו הפוסקים אם צריך המערער לישבע, ואם טוען היורש ברי ואומר שבפניו מכרו או נתנו המערער למורישו, לכו"ע צריך המערער לישבע היסת.

יש אומרים²⁵ שלא נחשב כדבר העשוי להשאיל ולהשכיר אלא כלים המיוחדים להשאיל או להשכיר, ויש אומרים שכל הכלים בכלל דברים

²⁰ שו"ע ונו"כ קלג א

²¹ והיסת חייב אפילו כשאין לתובע עדים, כדין כל תובע מנה לי בידך.

²² כתב בשו"ע שם סעיף ו דהא דהמערער נאמן נגד המחזיק דוקא כשטוען השאלתי או השכרתי להם, אבל טוען גנובים הם בידך אינו נאמן יותר מדברים שאינם עשויים להשאיל ולהשכיר, אא"כ יש קול שנגנבו אצלו חפצים, ומשמע שגם ביצא לו שם גניבה יש נ"מ שבדברים העשויים להשאיל ולהשכיר לעולם בחזקת בעליהם, וכן משמע בשו"ע סימן שנו סעיף א, אבל הרמ"א שם כתב בשם יש אומרים שכשטוען גנובים הם אין נ"מ אם עשויים להשאיל ולהשכיר או לא, שהרי הוא טוען גנובים הם, ועי' שו"ע סימן צ סעיף יא,

²³ שו"ע סימן קלג סעיף ה, וצריך להחזירו, ופירש הסמ"ע דמ"מ צריך המערער לישבע היסת כיון שהמחזיק טוען ברי ובכל מענת ברי צריך לישבע, אלא שבמ"ש הסמ"ע שצריך להחזיר אחר שישבע היסת, כתב הש"ך דלא דק, שלא מצינו היסת ליטול, אלא לאחר שיתחזרו יכול המחזיק להשביעו היסת. וכל זה כשראו החפץ בידו, אבל כשלא ראו, אפילו בדברים העשויים להשאיל ולהשכיר נאמן לומר לקוח במינו דהחזרתי, וכ"ש שיכול למעון החזרתי, וכן נאמן במינו דנאנסו, בנחל יצחק סימן עב סעיף יח אות יא הביא בשם התומים שדן בהא דקיי"ל שבדברים העשויים להשאיל ולהשכיר מוציאין מיד המחזיק, אם הוא דוקא כשהחפץ הוא בעין אצל המחזיק, אבל כשאין החפץ בעין, כגון שהזיקו, ואנו דנים על התשלומים של החפץ, אפשר שאין מוציאין מיד מחזיק, ונראה דעת התומים נוטה שאין מוציאין התשלומים מיד מחזיק, ונשאר בצ"ע, והנחל יצחק הביא דברי הנה"מ בסימן עב ס"ק סה שהכריע שאין מוציאין. ודן הנחל יצחק בדבריהם, והאריך בסברא דחזקת מרא קמא וחזקת מוחזק מי עדיף, ומסקנתו דלא כהתומים והנה"מ, אלא אף המעות מוציאין מיד המחזיק.

²⁴ בשו"ע שם כתב המחבר דנוטל בלא שבועה, כיון שאין היורשים יכולים למעון ברי נגד המערער, והרמ"א כתב שצריך לישבע וליטול, והוא מדברי הרמב"ם בשם הגאונים, דטוענים ליורש כל מה שאביו היה יכול למעון, ונשבע היסת אף במענת שמא, ודלא כדעת הראב"ד שדינו כנשבע ונוטל שנשבע שבועת המשנה בנק"ח, וכתב הסמ"ע שאף הראב"ד לא כתב כן אלא כשהמחזיק חי ולא איורש, והש"ך סק"ט סובר שהראב"ד כתב כן גם איורש, וכן דעת הרמ"א בשיטת הגאונים, ומ"מ סיים הש"ך שלדינא אינו נשבע אלא היסת, והט"ז כתב שהרמ"א בסימן רצו סעיף א פסק שמוציאין מהיורש בלא שבועה.

²⁵ שו"ע ונו"כ עב יט, וסיים הרמ"א שם שהכל תלוי באהבת האיש ושנאתו ולפי מנהג המקום ולפי ראות עיני הדיין בתובע ונתבע כפי מה שהם, ועי' עוד בדברי גאונים כלל לו כמה פרטים בדיון דברים העשויים להשאיל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

העשויים להשאיל ולהשכיר חוץ מכלים שמקפידים עליהם שלא להשאיל ולהשכיר מפני חשיבותם, וכן צריך שיהיו רגילים המערער והמשכיר להשאיל או להשכיר.

ה. אפילו שומר נשבע אפי' אשתו של שומר נשבעת ...

שכירו ולקיסו ... תיקו

בשם שתקנו²⁶ שיהא בעל הבית נאמן לישיבע וליטול, למי שחשוד שגזלו בנזכר, כך תקנו והאמינו לשומר של בעל הבית שישבע ויטול, ואפילו אשתו של שומר ואשתו ובנו של בעה"ב נשבעים שזה נטל כך וכך²⁷ ומשלם הגזלן לבעל הבית.

אבל לשכירו ולקיסו כלומר פועל זמני של בעל הבית שלא מסר להם שמירת הבית, לא האמינו²⁸ שישבעו ויטול הבעל הבית²⁹.

ו. טענו בכסא דכספא ... חזינא אי איניש דאמיד הוא או

איניש דמהימן הוא דמפקדי אינשי גביה משתבע ושקיל

ואי לא לא

מה שבעל הבית נשבע ונוטל בטענת נגזל במה דברים אמורים שהבעל הבית אמור בכלים שטענו בהם ואפשר שינטלו תחת כנפיו, כגון שטוען הבעל

ולהשכיר, וכתב שם במ"ש הרמב"ם שהוחזק שמשכירו תמיד, דלא מיקרי הוחזק בפחות מג' פעמים, וכן בלשון רגיל, ועי' מ"ש בספר נתיבות שבת פרק כז, ועי' עוד ד"ג כלל צו סימן ד.

²⁶ שו"ע ונו"כ צ ד

²⁷ ב ובשם שנאמן לומר שגזל סך כך כן נאמן לומר שהי' שם בשע' שנכנס הגזלן אף ע"פ שהגזלן מכחישו.

באר היטב שם יג

²⁸ עיין תומים (סק"ה) דאם שכירו הוא כשר לעדות והוא טוען לקוחים הם הרי זה חייב להחזיר, דלא יהיה אלא עד אחד כל שמכיר בכלים שנטל והוא מודה רק אומר שלי הם אינו נאמן כמו נסכא דר' אבא (ב"ב לג ב), ופשוט.

²⁹ ולא מהני בזה תפיסה דבעל הבית. סמ"ע שם יד ואע"ג דבעי' דר"פ שם ועלתה בתיקו והוי חומרא לתובע וקולא לנתבע וכן כתב הרמב"ם שם דין ז' וכתב ה"ה שלא פסק ואם תפס אין מוציאין מידו לפי שכל זה מן התקנה הוא ובמה שלא התקינו בפ"י אפילו תפס מוציאין מידו. באר הגולה ואורים יט שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

הבית שנטל כלים קטנים שאדם יכול להסתירם תחת כנפי בגדיו ולא הכירו בהם העדים, או אפילו אינו אמוד בהם שהיו שלו אלא שהוא איש נאמן ודרך בני אדם להפקיד אצלו כלים כאלה³⁰, והוא טוען כלים כך וכך היו מופקדים אצלי והוא נטלם נשבע ונטל, ויש אומרים דבעינן נמי שטוען מידי דאורחא לאנוחי במקום שנכנס לשם.

ואם טענו דברים שאינו אמוד בהם, או דברים שאינם ניטלים תחת הכנפים, או דברים דלאו אורחיה לאנוחי במקום שנכנס, יש מי שאומר שהנתבע נשבע היסת ונפטר³¹. ויש מי שאומר כיון שדין גזלן יש עליו הואיל ונכנס למשכנו שלא ברשות, אם כן חשוד הוא על השבועה והרי הוא ככל מי שנתחייב היסת והוא חשוד שאין משביעין להוציא שם שמים לבטלה וקלקלתו תקנתו, ומעמידין אותו על דין תורה שפטור בלא שבועה, אלא שמחרימין סתם על מי שכופר ממון חבריו ואינו משלם לו, אולי יפול עליו אימת קללת החרם ויחזיר.

ז. נחבל כיצד ... במקום שיכול לחבל בעצמו אבל במקום שאינו יכול לחבל בעצמו נוטל שלא בשבועה ... שעלתה לו נשיכה בגבו ובין אצילי ידיו ... דליכא אחר

³⁰ כתב הסמ"ע [סק"ז] דנראה דבההיא אם היה טוען הבעל הבית שכלים הם של עצמו אינו נאמן אף על פי שיש לו מינו דיאמר בפקדון הן בדי, דהו"ל מינו להוציא, עכ"ל. ולי נראה דהוי כמינו במקום עדים. וכתב מהרש"ל [יש"ש ב"ק] בפרק הכונס סי' ל"ב דהיכא דלא אמיר רק שאינש מהימן הוא שמפקדים גביה כו' צריכין הדיינים לחקור אחריו שיברר טענתו אם הוא שלו אם הוא של אחרים, ואם טען של אחרים צריך לברר משל מי, ואח"כ חוקרין ושואלין אם הפקיד גביה אי לא, ואי אמר לא, פשיטא דפטור המזיק, ע"כ. ש"ך שם ט ³¹ טעמו, כיון שאינו אמוד וגם אינו מכחיש העדים בפירוש וכמו שכתבתי [בסק"ג], לא מיקרי חשוד על שבועה והזיקוהו לבל הפחות היסת כדין כל התובע לחבירו טענת ברי. ולא כמ"ש בעיר שושן [סעיף א'] טעמו משום דאימר צרורות או תבן הוציא, דהרי כבר כתבתי [בסק"ב] שהטור והמחבר תפסו שיטת התוס' והרא"ש דפירשו שהעדים מעידים שראו שהוציא כלים. ואף שגם הב"י [סעיף ד'] בשם המרשים כתב האי טעמא, המרשים כתב כן לשיטת פירש"י [שבועות מ"ו ע"א ד"ה בטוענו] ואנן לא קי"ל כוותיה כמ"ש בפרישה [סעיף א'], ע"ש. והא דכתב המחבר בסעיף שאחר זה או שיצא ולא נראה מתחת כנפיו "כלום" כו', כתבתי שם [סק"ט] דנ"ל דצ"ל "כלים", ע"ש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

כבר התבאר לעיל דף מד: שהנחבל כיצד³² – כגון שראוהו עדים שנכנס תחת ידו של חבירו שלם ויצא חבול ויש קטטה ביניהם³³ ולא ראו בשעה שחבל בו, וזה אומר חבל בי וזה אומר לא חבלתי בו, הרי זה נשבע בנקיטת חפץ ונוטל. ואם יש הוכחה שזה חבלו כגון שהיתה החבלה במקום שאי אפשר לזה לחבול בעצמו, כגון שהיתה בין כתיפיו וכיוצא בזה, וגם לא היה שם אחר עמו שניחוש שזה אמר לו לחבול בו כדי שיתרעם בבי"ד על זה, הרי זה נוטל בלא שבועה.

ח. ושכנגדו חשוד [וכו'] ואפי' שבועת שוא

עוד התבאר שם שכנגדו חשוד כיצד, – החשוד³⁴ על השבועה אין משביעין אותו שום שבועה, שהתורה פסלתו בפסוק (שמות כג פסוק א) אַל תִּשָּׁע יָדְךָ עִם רֵשָׁע לְהִיטֵעַ הָמָס, שהרי אינו נקרא חשוד אלא כשנשבע פעם אחת לשקר, וכיון שנשבע לשקר הרי הוא רשע והתורה פסלה רשע להיות עד, משום שצריכין להשביעו שלא יעיד שקר כדכתיב (ויקרא ה פסוק א) וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהֵי וְגו', וכיון שהוא רשע לא יחוש לשבועת קול אלה ויעיד שקר.

לפיכך אין משביעין אותו לא שבועת התורה מן התורה ולא שבועה של דבריהם מדבריהם, ואפילו אם אומר התובע אני אקבל שבועתו אף על פי שהוא חשוד, אין שומעין לו כיון שהתורה פסלתו.

³² שו"ע ונו"כ שם מז

³³ אורים שם מה שאם לאו לא מוכחא מיילתא שזה חבל בו

³⁴ שו"ע ונו"כ שם צב א ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת שבועות

ונקרא חשוד מי שנשבע פעם אחת לשקר, אחד שבועת העדות³⁵ ואחד שבועת הפקדון³⁶, ושבועת שוא³⁷ וביטוי³⁸, ואפילו עבר על החרם שהחרימו הקהל נקרא חשוד כמו שהתבאר בב"ק קה:.

³⁵ וכי תימא שבועת העדות מאן מוכח שעבר עליה דילמא אישתלאי ולא מזיד הוא, י"ל דמיידי שהיה העדות כל כך קרוב למעשה שהעיד עליו, שאי אפשר לתלות בו השכחה לא אמרינן בזה דילמא אישתלאי להכשירו. לבוש וסמ"ע שם ב, אבל מדברי הרשב"א שהביא הר"ן שם מוכח דבכל ענין אינו יכול לומר שכחתי, וכן מוכח להדיא בתשובת הרשב"א [ח"ג סי' של"ג] שהביא הב"י סימן ל"ד סעיף ו' [מחודש ז'] והדרכי משה [שם] וסמ"ע שם ס"ק י"ג. ולכאורה דברי סמ"ע סותרים זה את זה, וגם נסתרים ממ"ש הרב סימן ל"ד סעיף ה' דאינו יכול לומר שזנב הייתי דהרשב"א מפיק לה משכחתי. ויש לישב בדוחק, ודוק. וכן דברי העיר שושן סותרין זה את זה מסימן ל"ד [סעיף ה'] לכאן [סעיף ב'], ע"ש. ש"ך שם א

³⁶ שלא ראהו בידו בשעת כפירה, אבל אם ראהו בידו דליכא למימר אשמוטי קמשמט, אפילו בכופר גרידא בלי שבועה פסול, רק מיידי דלא ראהו וי"ל אשמוטי קמשמט, ולכך בעינן דווקא שבועה, סמ"ע (סק"ג). וגם פקדון דנקט לאו דוקא, הוא הדין דכפר במלוה ונשבע לשקר ג"כ פסול וחשוד, ושם לעולם שייך אשמוטי עד דמשתבע לשקרא, ובה אפילו היה הדבר משעה שנמסר לו הפקדון עד זמן שבועה זמן רב מ"מ לא אמרינן אשתלי, דרמיה עליו לזכור מה שיש בידו משל חברו. ואם כן ה"ה בנשבע לפרוע לחבירו לזמן, ועבר הזמן ולא פרע, דאין לו התנצלות דשכח דג"כ רמיה עליו לזכור כמו בפקדון של חברו כיון דשבועה עליו. אורים ג' שבועת שוא מיקרי, הן שנשבע לשנות את הידוע על ע"ן שהוא אבן, הן שנשבע על דבר הידוע לכל כגון על ע"ן שהוא ע"ן. ושקר, הוא שנשבע על דבר שבשעת שבועה אינו ידוע שמשקר ואח"כ נתוודע שהוא שקר. כן איתא בגמרא פרק ג' דשבועות [כ"ט ע"א] וכתבו רש"י ור' אליהו מזרחי על מה שכתוב בפרשת יתרו [שמות כ' ז'] לא תשא שם אלקיך לשוא, ע"ש. קמל"ן, אף על גב דאינו רע לבריות אלא רע לשמים, מ"מ נחשב חשוד ג"כ לענין שבועות שבינו לבריות. לשון רש"י [שבועות מ"ה ע"א ד"ה ואפילו] ושבועת ביטוי. לשון דקרא בפרשת ויקרא [ה' ד'] הוא, דכתיב לבטא בשפתים להרע או להטיב, שנשבע שאכל ולא אכל או איפכא. סמ"ע שם דה

³⁸ ויש אומרים דוקא בשבועה דלשעבר הוא חשוד, כגון שנשבע אכלתי והוא לא אכל או לא אכלתי ואכל, שבשעה שיצאה השבועה מפיו יצאה לשקר, אבל בשבועה דלהבא כגון שנשבע שיאכל ולא אכל או שלא יאכל ואכל שבשעה שנשבע אינו משקר, אינו נעשה בשביל כך חשוד שיוציא להדיא שבועת שוא מפיו. ולפי זה גם העובר על החרם שגזרין הציבור אינו נקרא חשוד, דהא לא הוציא שוא מפיו בשעת החרם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

